

Rhododendron degronianum

R. degronianum Franch. 1886

alasuku *Hymenanthes*
sektio *Ponticum*
alasektio *pontica*

R. degronianum ssp. *heptamerum* (var. *hondoense*?), Arduaine, Skotlanti
(© K. Theqvist)

R. degronianum ssp. *heptamerum* var. *hondoense* f. *micracthum*
(© K. Theqvist)

Ainavihanta, 0,6 - 3,7 m korkea pyöreähkö pensas, joka usein kasvaa korkeuttaan leveämmäksi. Runko vaalean tai tummanruskea, karkeakaarnainen.

Lehdet 7 - 18 cm x 2 - 4,6 cm:n pituiset, soikeat, tai suikeat ja kuperat. Lehdet säilyvät pensaassa 2 - 4 vuotta. Lehtien yläpinta tummanvihreä ja kiiltävä. Lehtien alapinnalla tiheää huopamaista kaksikerroksista vaalean ruskeaa tai ruosteen punaista nukkaa, jonka paksuus ja värisävy vaihtelee, joskus lehdet ovat lähes kaljut.

Kukat: alkukesällä lehtien puhjetessa, 6 - 15 kukkaa / kukinto. Kukat kellomaiset, vaalean- tai ruusunpunaiset, valkoiset ja joskus raidalliset. Teriö on 2,8 - 4,3 cm pituinen ja halkaisijaltaan 3 - 4 cm, kukan verholehdet 2 - 3mm pituiset. Emi nukkainen.

Kestävyys: Englanti H5 (kestävä kaikkialla Englannissa + Skandinavian eteläosissa) Ruotsi IV, Saksa Winterhart, Suomi Ia (Ib-II ?)

Kotimaa: Kotimaa: Japanin pääsaaret paitsi Hokkaido.

Tämän lajin luokittelu on ollut vaikeaa ja monien vaiheiden kautta on päädytty nykyiseen nimistöön, joka ei ainakaan tavallista alppiruusun harrastajaa juuri ilahduta. Yritän ensin lyhyesti kuvailla tällä hetkellä hyväksytyä luokittelua.

ssp. *degronianum*

Nukkaa lehtien alapinnoilla paitsi keskisuonissa, kukat 5-terälehtiset. Pohjois-Honshulla n. 1800 m.m.p.y. muodostaen tiheätä pensastoa metsärajan molemmin puolin.

ssp. *heptamerum*

Lehdet usein suorat ja nukkaa vain ohuelti tai ei ollenkaan. Kukka yleensä 7-terälehtinen. Kasvaa 3,7 metrin korkuiseksi Japanin eteläosissa 200 - 1200 m.m.p.y. metsissä ja avoimilla rinteillä.

ssp. *heptamerum* var. *heptamerum*

Paksu nukka lehtien alapinnoilla. Kukka yleensä 7-terälehtinen. Tämä muunnos on aiemmalta nimeltään *R. metternichii*. **Nikonalppiruusu** on upea puutarhakasvi, joka kasvaa luontaisena Japanin eteläosissa Kyushun ja Shikokun saarilla ja Honshulla Kiin niemimaalla.

KT:n kommentti: Suomenkielinen nimi nikonalppiruusu on annettu *R. metternichii* lajille, mikä nykytaksonomian mukaan on *R. degronianum* ssp. *heptamerum* var. *heptamerum*. Tarkasti ottaen nikonalppiruusun nimeä tulisi käyttää vain tälle muunnokselle eikä yleisesti ottaen lajille *R. degronianum*.

ssp. *heptamerum* var. *hondoense*

Poikkeaa edellisestä lehtien ohuemman nukan osalta ja kasvaa luontaisena Honshun länsiosassa ja Kyushulla.

ssp. *heptamerum* var. *kyomaruense*

Vaalea ohut nukka ja 5-terälehtiset kukat. Kasvaa Honshun keskiosissa.

ssp. *yakushimanum*

Kerhon lajiesittelyjen sarjassa olemme aiemmin tutustuneet jo yakushiman alppiruusuun, joten jätän

tämän aiemmin omaksi lajikseen luetun alalajin tämän tarkastelun ulkopuolelle. Yakushimanalppiruusun lajiesittelyn löydät kerhon nettisivuilta [R. degronianum ssp. yakushmanum](#).

Lajin nimesi ranskalaisen Jardin des Plantes-taimiston johtaja Elie Abel Carrière ranskalaisen postimestarin M. Degronin kunniaksi v.1869. Tämä vaikutti Yokohaman kaupungissa ranskalaisen siirtokunnan postimestarina vuosina 1865 - 1880. Japanin postilaitos otti vasta ensiaskeleitaan ja epäilemättä M. Degronin avulla saatiin useita Japanin kasviaarteita ensi kertaa eurooppalaisten ulottuville.

Jotta nimistösekasotku olisi täydellinen, näkee vanhaa nimeä *R. metternichii* yhä käytettävän ja japanilaisilla on lisäksi omia nimiään, joita ei ole virallisesti hyväksytty, kuten f. *micranthum* ja f. *amagianum*. Nämä muodot on usein nimetty sen vuoren mukaan, jolla ne kasvavat. Mikäpä sen mukavampaa, mutta ongelma syntyykin siitä, että Japanissa on useita saman nimisiä vuoria. Siispä nimen mukana näkee vielä käytettävän löytöpaikan prefektuurin nimeä eli näin: *R. degronianum ssp. heptamerum* var. *hondoense* Mt. Dainichii pref. Nara. Helppoa eikö totta?

Oli nimistö mitä tahansa, niin itse kasvit ovat kuitenkin pääosin hienoja puutarhan koristeita. Ne ovat aivan suotta jääneet hiukan sivuun asianharrastajien huomion kohdistuessa rajojen jälleen avauduttua Kiinan kasviaarteisiin vuosikymmenten hiljaiselon jälkeen. *R. degronianum* lajin parhaat muodot eivät jää jälkeen kiinalaisista serkuistaan sen enempää lehtien kauniin nukan ja kiillon kuin hyvän kasvutavankaan puolesta.

Pohjois-Japanista kotoisin olevat korkealla kasvavat alkuperät ovat hyvin hidaskasvuisia, tiiviitä ja puolipallon muotoisa pensaita, jotka harvoin kasvavat edes kahden metrin korkuisiksi. Ne kestävät tuulta ja aurinkoa kohtalaisen hyvin, mutta säilyttävät kyllä kasvutapansa myös hiukan varjoisammassa paikassa. Runsaasti kukkivaa *R. degronianumia* en ole nähnyt, siksi lehden takakannen kuvakin on siltä osin hiukan vaatimaton. Ehkä laiskahko kukinta on pääsyy siihen ettei laji ole aivan eturivin alppiruusu lajifriikkienkään keskuudessa. Runsaasti kukkivia kantoja varmasti löytyisi ja kauniin kasvutavan ja hyvän talvenkestävyyden ansiosta lajia tulisi kokeilla meilläkin paljon enemmän. Lajista olisikin syytä kasvattaa useita eri alkuperiä jotta löytyisi oloihimme sopiva kanta.

Parhaat provenienssit ovat Ruotsissa kestäneet suojaamattomana -30°C ilman vauriota. Puutarhassani maamme lounaisrannikolla *R. degronianum* on kestänyt vaurioitta jo monet hankalat vähälumisetkin talvet ja varsinkin vuoden 2002 syksyn, jolloin kesä taittui talveksi muutamassa viikossa.

Johtuneeko kylmästä kasvupaikasta vai kasvin luontaisesta kasvutarytmistä että *R. degronianum* lähtee puutarhassani kasvuun varsin myöhään, jolloin pahin hallan vaara on jo ohitettu. Ruotsin länsirannikolta raportoitu leutojen talvien jälkeinen liian aikainen kasvuun lähtö ei siten ole osoittautunut meillä ongelmaksi.